

Undervisningsbeskrivelse

Stamoplysninger til brug ved prøver til gymnasiale uddannelser

Termin	December 2025
Institution	Herning HF & VUC
Uddannelse	Hf
Fag og niveau	Kultur- og samfundsfaggruppen: historie B, samfundsfag C og religion C
Lærer(e)	Religion: Birgitte Eriksen Samfundsfag: Carsten Søndergaard Kudsk Historie: Terkel Tronier Jakobsen
Hold	2p (24p)

Oversigt over gennemførte undervisningsforløb

Titel 1	Styreformer (særfagligt historie)
Titel 2	Ideologiernes kamp (særfagligt historie)
Titel 3	Er det danske demokrati i krise? (særfagligt samfundsfag)
Titel 4	Nordisk religion (særfaglig religion)
Titel 5	Indvandring: en mulighed eller en udfordring? (tværfagligt)
Titel 6	Velfærd – Hvor findes omsorgen? (tværfagligt)
Titel 7	Økonomi (særfagligt samfundsfag)
Titel 8	Religion og køn (særfagligt religion)

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Titel 1	Styreformer (særfagligt forløb i historie)
Indhold	Kernestof Thomsen, Kasper: "Historiefaglig arbejdsbog", Systime, 2018 Afsnittene: • 1.5.1. Periodisering (herunder periodiseringsprincipper): https://historiefagligarbejdsbog.systime.dk/?id=275 • Kildebegrebet og forskellige kildetyper: https://historiefagligarbejdsbog.systime.dk/?id=145#c810 • 1.3. Historiebrug: https://historiefagligarbejdsbog.systime.dk/?id=144 • 1.3.1. Historiebrugsformer: https://historiefagligarbejdsbog.systime.dk/?id=186 • Øvelse: Historiebrug på hylder og i kølediske: https://historiefagligarbejdsbog.systime.dk/?id=144#c392 Troelsen, Anders m.fl.: "Historielærerens øvelsesbog – 86 opskrifter til en varieret undervisning" (Om fremstillinger, kilder og historiske problemstillinger), Columbus, 2017, s. 52 "Kildekendskab – fremstillingstekster og kildetekster": https://www.vucdigital.dk/historie/ Larsen, Henrik Bonne og Thorkild: "En europæisk verdenshistorie". Systime I-bog, 2019: • "Polis – Den græske bystat": https://eneuropaeiskverdenshistorie.systime.dk/?id=149 • "Styreformer i bystaterne": https://eneuropaeiskverdenshistorie.systime.dk/?id=150 • "Demokratiet i Athen": https://eneuropaeiskverdenshistorie.systime.dk/?id=151 Brubb, Ulrik, Knud Helles og Bente Thomsen: "Overblik – verdenshistorie i korte træk". København: Gyldendal, 2005 s. 28, 45-53, 55, 56-57, 59-61, 62-64 og 65-66, 68-78 Wolter, Jonas: "Danmarkshistorisk grundbog". Viborg: Det ny Forlag, 2015 s. 66-72, 74, 93, 96-101 Bryld, Carl-Johan: "Verden før 1914 – i dansk perspektiv". Aarhus: Systime, 2008

- s. 181-189 Fransk enevælde og indførslen af enevælden i Danmark
- s. 205-211 Den amerikanske revolution 1776
- s. 211-219 Den franske revolution 1789

Adriansen, Inge: "Fokus 2 Kernestof i historie Fra oplysningstid til imperialismen". Gyldendal, 2007 s. 34-38, 41, 44-46

- **Bryld, Carl Johan: "Danmark fra oldtid til nutid" (2. udgave). København: Gyldendal, 2005 s. 144-150, 150-153, 153-155, 158, 169-174, 174-178, 193-195**
- **Nielsen, Dennis Lunding: "Fra enevælde til folkestyre Demokratiets udvikling i Danmark". Det ny forlag s. 111-114**

Supplerende stof:

Kildetekster:

- Kildetekst: "En arabisk købmands beretning om Hedeby, ca. 950":
<https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/en-arabisk-koebmands-beretning-om-hedeby/>
- Kildetekst: "Kalif Omars pagt med de kristne":
<https://fraantikkentileuropaeiskekspansion.systime.dk/?id=273>
- Kildetekst: "Erik Klippings håndfæstning, 29. juli 1282":
<https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/erik-klippings-haandfaestning-1282>
- Kildetekst: "Den amerikanske uafhængighedserklæring 4. juli 1776". Fra
<https://verdenfoer1914.systime.dk/?id=103>
- Kildetekst: "Menneskerettighedserklæringen 26. august 1789". Fra
<https://verdenfoer1914.systime.dk/?id=103>
- **Kildetekst: "Orla Lehmanns tale ved Casion-mødet, 20. marts 1848":**
<https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/orla-lehmanns-tale-ved-casino-moedet-20-marts-1848>
- **Kildetekst: "Niels Nielsens dagbog fra Vallekilde Højskole 1884 til 1885, 24.3.1885" (uddrag):** <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/niels-nielsens-dagbog-fra-vallekilde-hoejskole-1884-til-1885>
- **Kildetekst: "Louis Pio: "Maalet er fuldt!", 1872" (uddrag):**
<https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/louis-pio-maalet-er-fuldt-1872/>

- **Kildetekst:** "Fredrik Bajer i Folketinget i november 1886 om kvindernes valgret Kilde 39" (Uddrag). Fra Nielsen, Dennis Lunding: "Fra enevælde til folkestyre Demokratiets udvikling i Danmark". Det ny forlag s. 115
- Dokumentarer:
 - "Hvordan grækerne ændrede verden", Fra CFU, 51 minutter. DRKultur 2016
 - "Middelalderens univers" (7:42):
<https://www.youtube.com/watch?v=jSJDfgA5ifA>
 - "Samfundet i middelalderen" (2:41):
<https://www.youtube.com/watch?v=ODPMr2Jg9ps>
 - "Historien om Danmark", DR 2017-2018.
 - Afsnit 5 "Sen middelalder"
 - Afsnit 5 "Renæssance og reformation"
 - Afsnit 7 "Enevælde og oplysningstid"
 - "George Washington Historiens største helte" (6) DRKultur 2010 (24 min.)
- Film: En kongelig affære (2t17m). Fra Nordisk Film 2012
- Billeder:
 - "Henrik 4. af Frankrig": https://da.m.wikipedia.org/wiki/Fil:Augustins_-_Henri_IV,_roi_de_France_et_de_Navarre_-_Jacques_Boulb%C3%A8ne.jpg
 - "Ludvig 14. af Frankrig":
https://da.wikipedia.org/wiki/Ludvig_14._af_Frankrig

Dansk demokrati supplerende

- Videoklip:
 - Mini foredrag om demokrati og demokratisering:
<http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/miniforedrag-demokrati-og-demokratisering/>
 - Klip om grundloven: <http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/grundloven/>
- "Historien om Danmark" afsnit 8, DR 2017-2018.
- "Nationalliberalisme":
<https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/nationalliberalisme/>

	• Videoklip: "1915: demokrati og valgret - historien om 'de syv F'er'": https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/1915-demokrati-og-valgret-historien-om-de-syv-fer/ • Dokumentar "Guld, Konge og Fædreland" fra DR1, 2014 tid: 58 min.
Omfang	1/4 af det samlede omfang
Særlige fokuspunkter	Læreplanens mål: –dansk historie og identitet –nedslag i verdens og Europas historie fra antikken til i dag, herunder forskellige typer af årsagssammenhænge og periodiseringsprincipper –natur, teknologi og produktions betydninger for mennesker i historisk og nutidigt perspektiv –styreformers i historisk og nutidigt perspektiv –globalisering og kulturmøder i historisk og nutidigt perspektiv –historiefaglige metoder –historiebrug Særlige fokuspunkter: Antikkens Grækenland: Demokrati og Oligarki i Athen og Sparta Feudalisme Valgkonedømme og adelsvælde i middelalderen Investiturstrid Renæssance Reformation Stændersamfund Enevælde og oplyst enevælde Oplysningstiden Borgerlige revolutioner Periodisering Kildekritik Historiebrug Dansk demokrati De Nationalliberale Junigrundloven 1849

	1866-grundloven Forfatningskampen 1915-grundloven Genforeningen og påskekrisen 1920 Kildekritik/Historisk metode
Væsentligste arbejdsformer	Klasseundervisning Gruppearbejde Skriftligt arbejde Individuelle mindre fremlæggelser Mindre gruppefremlæggelser Arbejde med IT-læremidler Prøveeksamen i den særfaglige eksamen

Titel 2	Ideologiernes kamp i det 20. århundrede (særfagligt forløb historie)
Indhold	Kernestof Bryld, Carl-Johan: "Verden efter 1914 – i dansk perspektiv". Aarhus: Systime, 2008 s. 46-51, 55-56, 81-85, 89-99 Andersen, Lars m.fl.: "Fokus 3 – Fra verdenskrig til velfærd". Gyldendal, 2006. s. 10, 11, 14 og 17, 18-21, 23-27 Bryld, Carl-Johan: "Verden efter 1914 – i dansk perspektiv" (I-bog). Systime: https://verdener1914idanskperspektiv.systime.dk/?id=1 - De to alliancesystemer: https://verdener1914idanskperspektiv.systime.dk/?id=634 - Våbenkapløb og terrorbalance: https://verdener1914idanskperspektiv.systime.dk/?id=639 - Koreakrigen 1950-1953 https://verdener1914idanskperspektiv.systime.dk/?id=652 - Cubakrisen 1962 https://verdener1914idanskperspektiv.systime.dk/?id=654 Supplerende stof: <u>Nazismen og Weimar-republikken</u> Dokumentar: "Hitlers vej til magten" (2). Fra DR1 2005 90 minutter Kilde: uddrag fra "Mein Kampf" – om Hitlers syn på racepolitik og "livsrum" "Propaganda": https://lex.dk/propaganda Diverse plakater med nazistisk propaganda Modpropaganda "Donald Duck - Der Fuehrer's face" (9:16 min.) https://www.youtube.com/watch?v=bn20oXFrxxg "Folkedrab": https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=folkedrab "Holocaust": https://denstoredanske.lex.dk/holocaust <u>Den Kolde Krig</u> Kilde: Præsident Trumans tale i Kongressen (uddrag) Trumandoktrinen og Marshallhjælpen: https://verdener1914idanskperspektiv.systime.dk/?id=242#c708

	Kilde: Winston Churchills Jerntæppetale 1946 (uddrag): https://verdener1914idanskperspektiv.systime.dk/?id=244 Kilde: Stalins svar på Churchills jerntæppetale, 14. marts 1946 (uddrag):
Omfang	Ca. 1/4 af det samlede omfang.
Særlige fokuspunkter	Læreplanens mål: –dansk historie og identitet –natur, teknologi og produktions betydninger for mennesker i historisk og nutidigt perspektiv –ideologiernes kamp i det 20. århundrede –globalisering og kulturmøder i historisk og nutidigt perspektiv –historiefaglige metoder –historiebrug Fokuspunkter: Liberalisme, socialisme, nationalisme Første verdenskrig Mellemlkrigstiden - Versailles-freden - Kriserne - De totalitære ideologier - nazisme og fascisme overfor det liberale demokrati Anden verdenskrig Den kolde krig - Europas deling og blokdannelse - Våbenkapløb - Økonomisk udvikling, markedsøkonomi og planøkonomi
Væsentligste arbejdsformer	Klasseundervisning Gruppearbejde Skriftligt arbejde Gruppefremlæggelser Arbejde med digitale læremidler

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Titel 3	Er det danske demokrati i krise? (særfagligt, samfundsfag)
Indhold	Kernestof: - Brøndum Peter m.fl.: Luk samfundet op! Columbus 4. udgave 2021, s. 112-137 & 140-151 siderne svarer til afsnit 5.8, 5.9, 6, 6.1, 6.2, 6.3, 6.4, 6.6, i I-bogen - Samfundsfag C kapitel 20 om EU https://samfundsfag-c.systime.dk/index.php?id=497 Supplerende materialer: - Klingenberg, Kenneth: Fynsk forsker: Debatten om omskæring viser værdien af borgerforslag publiceret den 24. januar 2021 i Fyens Stiftstidende - Hoffmann- Hansen. Henrik: Minksagen skal kulegraves, og nu må Folketinget afgøre, hvad der skal spørges ind til, Kristelig dagblad 11. december 2021 https://www.kristeligt-dagblad.dk/danmark/ny-minkkommission-giver-embedsmaend-graa-haar - Småfilm fra folketingets hjemmeside om det danske demokrati. "Fra ide til lov" og "Regering" og Kontrol af regeringen https://www.ft.dk/da/undervisning/undervisningsfilm - Hansen, Lene Guldager: Valgforsker forklarer- derfor er rekord mange vælgere utro artikel publiceret på TV2 Syds hjemmeside 11. oktober 2022 https://www.tvsyd.dk/folketingsvalg-2022/valgforsker-forklarer-derfor-er-rekordmange-vaelgere-utro - Steenbjerg: Rikke: Debatartikel: Afgifter på landbruget skaber debat på Christiansborg. Støjberg vil stå på bremsen. Artikel publiceret på TV2s hjemmeside 24. februar 2024 https://nyheder.tv2.dk/politik/2024-02-21-afgifter-paa-landbrug-skaber-debat-paa-christiansborg-stoejberg-vil-staa-paa-bremsen - Linddahl, Line: Støjberg: En CO2-afgift på landbruget er en krigserklæring mod landdistrikterne, artikel publiceret i Maskinbladet 21. feb. 2024 https://www.maskinbladet.dk/artikel/82950-stojberg-en-co2-afgift-paa-landbruget-er-en-krigserklaring-mod-landdistrikterne - Mikkelsen, Morten: Dukke-afbrændingen minder om konfrontationer fra mellemkrigstiden, Kristelig Dagblad 25. januar 2021 - Danmarks Riges Grundlov. Uddrag om frihedsrettighederne i grundloven - Meningsmålinger fra DR's hjemmeside: https://www.dr.dk/nyheder/politik/meningsmaalinger - Figur 6.10: Vælgernes politiske adfærd fra ugebrevet A4 Eksamenstræning (særfagligt): - Tabel – Kvinder i Folketinget. Fra Uldall, Rosa: "Historisk mange kvinder i Folketinget: 'Et glasloft er brudt'", <i>DR.dk</i>, 03.11.2022 - Hussein, Tarek: "Debat: Velkommen til det hvideste folketing længe", <i>Politiken</i>, 12.11.2022
Omfang	Samfundsfag: 10 modul a 90 min.
Særlige fokuspunkter	Kompetencer, læreplanens mål, progression: Træning i:

	- At kunne formidle faglige sammenhænge både mundtligt og skriftligt på fagenes taksonomiske niveauer med anvendelse af faglig terminologi - At kritisk indsamler, udvælge, analysere og anvende forskelligartede materialetyper, herunder tekster, statistisk materiale og billedmateriale. - At kunne formidle faglige sammenhænge både mundtligt og skriftligt på fagenes taksonomiske niveauer med anvendelse af faglig terminologi - Introduktion til samfundsfaglig metode. - Eksamenstræning Faglige fokuspunkter: - Forskellige styreformer, demokratiformer (repræsentativt og direkte demokrati) demokrati idealer (konkurrence demokrati og deltagelsesdemokrati) Magtens tredeling, grundloven, frihedsrettigheder, det politiske system i Danmark med regering og Folketing, Eastons model, politiske deltagelsesformer, lovgivningsprocessen, rettigheder og pligter i et demokrati, udfordringer for demokratiet (minskandalen) & EU (Europa-Parlamentet, Kommissionen, EU-Domstolen, Det Europæiske Råd & Ministerrådet) - Partityper (klassepartier & catch-all partier) vælgertyper (Kernevælger & marginalvælger, Issuevoting, Værdi- og fordelingspolitik & Molins model over partiadfærd
Væsentligste arbejdsformer	Klasseundervisning, gruppe- og pararbejde, diskussion og debat, skriftligt arbejde, eksamenstræning

Titel 4	Nordisk religion (særfaglig religion)
Indhold	<i>Grundbog til religion C, i-bog, Systime:</i> - Religion i det senmoderne samfund - Fakta om religion i det senmoderne samfund Larsen, Uffe Hartvig: <i>Vikingerne tro og tanker</i>, Akademisk, 2000 - Naturfolkene og deres religion, s. 20-30 - New age og neopaganisme, s. 159-161 - Adam af Bremen: Kulten i Uppsala, s. 206-208 - Ole Gotved: Trosbekendelse, s. 278 (Forn Sidrs vedtægter. Tillæg 2) - Gudrun Victoria Gotved: Eksempel på knæsætning, s. 289-290 - Ibn Fadlan om Vikingernes (ar-rus') skikke, ca. 922 fra www.danmarkshistorien.dk Carlsen, Leif: <i>Nordisk religion</i>, Forlaget Musagetes, 1986: - Kort over den norrøne verden, s. 8 - Kilderne til nordisk religion, s. 16 - Skabelsesmyten, s. 29-31 <i>Religionsportalen</i>, i-bog, Systime: - Ritualer Stadig flere danskere beder til Odin og Thor, fra www.religion.dk, 28.11.2012 Visuelt materiale: - Vikingerne virkelige verden TV Midt-Vest, 2021 - Odins øje (24 min) 2004 - Menneskeofringer, Nationalmuseet - <i>Vikings</i>, 1. sæson, afsnit 6 (21.40-33.15) - Povl Götke: Sport, religion og ritualer - <i>Hedning på høje bøle</i>, DR 2014 - Billede af Jim Lyngvild - et eksempel på en moderne fortolkning af vikinger i skikkelse af Ane Halsboe-Jørgensen Supplerende materiale: - Anders Lund Madsen modtager lydhealing - Could You Pass the Bullet Ant Test? National Geographic - https://mytologi.lex.dk - Oversigt over gudernes slægt
Omfang	
Særlige fokuspunkter	- Religionsdefinition - Centrale religionsfaglige begreber: Sekularisering, afsekularisering, genfortryllelse, refleksivitet, individualisering, selvscenesættelse, eklektisk, medialisering, fundamentalister/fundamentalisme, den religiøse aktør, pluralisme, ikke-institutionaliseret religion, polarisering, maksimalisme/minimalisme, new age og neopaganisme, kaos/kosmos, kult/ritual, ofring (do ut des), mana - Vikingernes guder (med træk fra shamanisme og romerske guder)

	Asatroende i det senmoderne samfund
Væsentligste arbejdsformer	Klasseundervisning. Gruppearbejde. Informationssøgning på nettet. Portfolio

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Titel 5	Indvandring: en mulighed eller en udfordring? (fællesfaglig)
Indhold	<u>Historie:</u> Kernestof: Nikolajsen, Karsten og Thomas Ohnesorge: ”Den ny indvandring” (I-bog). SYSTIME, 2024: https://dennyindvandring.systime.dk/?id=1 • Kapitlerne 1-7 er brugt i undervisningen. Supplerende stof: • Kildetekst: Kilde 1: Jeppe Aakjær, 1919: https://dennyindvandring.systime.dk/?id=164 • Kildetekst: Videointerview: Hüsne Güler: https://dennyindvandring.systime.dk/?id=247 • Kildetekst: Kilde 11: Artikel om arbejdsløshed, 1976: https://dennyindvandring.systime.dk/?id=154 • Kildetekst: Kilde 14: Udlændingeloven, 1983: https://dennyindvandring.systime.dk/?id=190 • Det mangfoldige Danmark 1760-1864: https://danmarkshistorien.dk/oversigter/interaktivt-danmarkskort • Samuel Huntingtons teori om civilisationernes sammenstød: https://ideologi.systime.dk/?id=270 Materialer fra særfaglig prøveeksamen i historie: • Bilag 1: Hanne Reintoft (DKP) om indvandrere som løntrykkere, 16. december 1970: https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/hanne-reintoft-dkp-om-indvandrere-som-loentrykkere-1970 • Bilag 2: Billede af terrorangrebet i New York d. 11/9 2001: https://dennyindvandring.systime.dk/?id=138 Bilagsmateriale fra synopsisøvelse (historie): • Bilag 1: N.F.S. Grundtvig, <i>Folkeligheden</i>, strofe 4 (1848): https://dennyindvandring.systime.dk/?id=164 • Bilag 2: Dansk Folkeparti: Principprogram, 1997 <u>Samfundsfag:</u> BRØNDUM, PETER m.fl.: <i>Luk samfundet op!</i> 2.udg. 2 oplag. 2014. Side 119-136 BRØNDUM, PETER m.fl.: <i>Luk samfundet op!</i> 3.udg. 2017. Luk op 3. 147-158 Supplerende materiale.

KRAK, NIKOLAJ: Ingen ønsker at lægge sig ud med Ældre sagen: Deres magt er frygtindgydende. *Kristeligt-Dagblad*. 26. juli 2019.

PATSCHIEDER, CECILIE STRØMGAARD: Partiernes medlemstal falder: Lad os vise, at politik er mere end støv og ostemadder på Nørre Snede Kro. TV 2. 23.1. 2020.

KNUDSEN, LISBETH m.fl.: Er det danske demokrati i krise. *Politiken*. 2.10.2018.

UKENDT: Folkets stemme. *Politiken*. 9.4. 2018.

REDANZ, MILLE: Socialdemokrat: Borgerforslag udhuler det repræsentative demokrati. *Politiken*. 24. 3. 2018.

Lobbyisme: <https://www.youtube.com/watch?v=K53JNBLxAas>

Regeringen. <https://www.regeringen.dk/om-regeringen/video-hvad-er-en-regering-og-hvad-laver-den/>

Politisk indflydelse. F.eks.: interesseorganisationer.
<https://www.youtube.com/watch?v=KvhNbtUksUQ>

Religion:

Kernestof:

Grundbog til religion C, i-bog, Systime:

- [Fakta om islam](#)
- [Islams historiske udvikling](#)
- [Hvad tror muslimerne på](#)
- [Det islamiske samfundssyn](#)
- [Religiøs praksis i islam](#)
- [Obligatoriske ritualer](#)
- [Andre ritualer](#)
- [Moskeen](#)
- [Kan man være muslim i Danmark](#)
- [Jan Hjärpe: Indhold, funktion og engagement](#)

Begrebsnøgle til religion, i-bog, Systime:

- [Rambos konversionsteori](#) – dog ikke konversionsretorik
- [Overgangsritualer](#)

Visuelt materiale:

- [Fem skarpe om islam \(ca. 25 min\)](#)
- [How islam began](#)
- [Forskellen mellem shia og sunniislam](#)
- [Min bror er islamist, BBC, \(2011\) 58 min](#)
- [Hajj - pilgrimsrejsen til Mekka, BBC. 60 min](#)

	- Mehmet Öztoprak: Rundtur i moskee - Min bror er terrorist, BBC, 2014 (23.00 -31.49) - Sharia-zone i Tingbjerg Supplerende materiale: - Forskellen mellem shia og sunniislam - Mellemøstens religiøse landkort - Profetens mange ansigter podcast fra <i>Genstart</i>, DR, d. 04.01.2021 - Qiblafinder - Ramadan i København Isam B - Everything you need to know about Ramadan www.islamsvar.dk for at se eksempler på spørgsmål og fatwaer
Omfang	Historie: ca. ¼ af det samlede omfang Samfundsfag: 9 moduler á 90 minutter Religion: ca. 9 moduler á 90 minutter, ca. 55 sider
Særlige fokuspunkter	Historie: Læreplanens mål: - Øvelse i at anvende og kombinere viden, kundskaber og metoder fra fagene i faggruppen til at opnå indsigt i historiske, samfundsmæssige og kulturelle sammenhænge i Danmark og i andre lande - Øvelser i at diskutere egne og andres kulturelle værdier i forhold til nutidige og fortidige værdier - Øvelser i at reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende, herunder en forståelse af samspillet mellem aktør og struktur - Arbejde med dansk historie og identitet - Arbejde med forholdet mellem aktør og struktur i et historisk og nutidigt perspektiv Særlige fokuspunkter: - Kildekritik - Historiebrug Samfundsfag: - Socialisering (Primær, sekundær & tertiær) sommerfuglemodellen & multisocialiseringsmodellen. - Normer & socialkontrol - Forskellige familietyper - Forskellige sociale roller - Identiteten & identitetsskabelse (Georg Mead) - Hofstedes løgmodel - Jeg- & vi-kultur - Honneths tre anerkendelsesbehov. - De tre integrationsformer. (assimilation, segregation & pluralistik integration) - Giddens, Thomas Ziehe og Ulrich Becks karakteristika om det senmoderne samfund

	- Forskellige livsstile & minervamodellen - Habitus og de tre kapitaler - Socialarv & socialmobilitet - De tre identitetsformer (den rene identitet, bindestregsidentiteten og kreolske identitet) - Teorier om kriminalitet: (Sutherlands, Mertons, Durkheims & Hirschis kriminalitetsteori) Religion: - Profeten Muhammed - Mekka på profetens tid - Bogens folk - Sunni- og shiaislam - De seks trosartikler - De fem søjler – særligt hadj og ramadanen - Deltagelse i den demokratiske proces - Hjärpes idealtyper: Modernister, traditionalister, fundamentalister og sekularister - Rambos konversionsteori
Væsentligste arbejdsformer	Klasseundervisning. Gruppearbejde. Informationssøgning på nettet. Diverse arbejdsformer både analoge og digitale, såsom taleundervisning, klassesdiskussion, fælles elektronisk portfolio, lærer- og elevoplæg, kollektive og individuelle skriveøvelser, gruppearbejde, herunder CL. Synopsisøvelse

Titel 6	Velfærd – Hvor findes omsorgen? (Tværfagligt)
Indhold	<u>Historie</u> Kernestof: - Andersen, Lars m.fl.: "Fokus 3 – Fra verdenskrig til velfærd, Gyldendal, 2010 s. 48-57 - Larsen, Henrik Bonne og Thorkil Smitt: "Danmarkshistorisk Oversigt" (2. udgave). Viborg: Systime, 2007 s. 78-79, 82-86 Supplerende Stof: - Kildetekst: "Lov om Alderdomsunderstøttelse til værdige trængende udenfor Fattigvæsenet" (uddrag): https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/lov-om-alderdomsunderstoettelse-1891 - Kildetekst: "Erindring om kanslergadeforliget (Bertel Dahlsgaard)". Fra Kaarsted og Samuelsen: <i>Kilder til Danmarks politiske historie 1920-1939</i>, s. 109-111, Gyldendal 1969 - Kildetekst: Bent Rold Andersen: Den aktive velfærdsstat. (1966) "Huse der former os – plejehjemmet", 30 min. Fra CFU. - Videoklip: "Miniforedrag om velfærdsstaten" (tid: 4:26): Miniforedrag - Velfærdsstaten - YouTube Bilagsmateriale fra synopsisøvelse i velfærd (historie) - Billede: Fattiggård i starten af 1900-tallet, fra arkiv.dk - Den danske velfærdsstat og dens kritikere. Jens Otto Krag, 1956 <u>Samfundsfag:</u> Kernestof: - Brøndum, Peter og Hansen, Thor Banke: Luk samfundet op, 4. udgave 5. oplag 2019: s. 100-111 & 167-170 & 196-220 Afsnit 5 + 5.1 + 5.2 + 5.3 + 5.4 + 5.5 + 5.6 + 8 + 8.1 + 9 + 9.1 + 9.2 + 9.3 + 9.4 + 9.5 + 9.6 + 9.7 https://lso.ibog.forlagetcolumbus.dk/?id=408 Supplerende stof: www.borger.dk om sociale ydelser - Dansk Industri: Velfærden i tal 2023: Nøgletal for den ikke-offentlige velfærd https://www.danskerhverv.dk/siteassets/mediafolder/dokumenter/17-diverse/sundhed--velfard/velfarden-i-tal-2023-pi.pdf figurer fra side: 3, 4, 6, 32, 35& 38 - Det danske sundhedsvæsen fra Sundhedsministeriets hjemmeside: http://www.sum.dk/Sundhed/Sundhedsvaesnet.aspx - Nyhedsindslag fra ABC News fra www.youtube: Denmark happiest place on earth https://www.youtube.com/watch?v=fTGKUwMegZ4&t=5s

- Figur: Lykkeindeks
<https://samfundsfag.dk/begreber/sociologi/oevrige/lykkeindekset/>
- TV-dokumentar: DR: Farvelfærd om overførsler, 49 minutter Dokumentaren kan ses på CFU.
- Hansen, Signe Bøgvold: Sagen om Kongsgården er eksempel på, hvorfor velfærdsstaten aldrig bliver god og omsorgsfuld, Jyllands-Posten den 21. juli 2020 <https://jyllands-posten.dk/jpaarhus/debat/breve/ECE12292220/sagen-om-kongsgaarden-er-eksempel-paa-hvorfor-velfaerdsstaten-aldrig-bliver-god-og-omsorgsfuld/>
- Arbejdsløse Robert: Jeg finder mig ikke i en skid, Ekstra Bladet den 10. september 2012
- Regioner forventer eksplosiv stigning i tilskud til dyr medicin: Skræmmende, siger ekspert artikel fra www.tv2.dk den 9. august 2023
<https://nyheder.tv2.dk/samfund/2023-08-08-regioner-forventer-eksplosiv-stigning-i-tilskud-til-dyr-medicin-skraemmende-siger-ekspert>
- Samfundsstatistik 2020: Tabel 20.1
- Samfundsstatistik 2021: Tabel 1.1
- Dokumentar: Mit job flyttede til Indien, dokumentar fra Danmarks Radio produceret 2008.
- 19 rektorer advarer: De unge er blevet kanonføde i konkurrencestatens testregime, Berlingske tidende den 16. august 2023
<https://www.berlingske.dk/kommentarer/19-rektorer-advarer-de-unge-er-blevet-kanonfoede-i-konkurrencestatens>

Særfaglig prøveeksamen i samfundsfag C:

- Danmarks Statistik (2018): Markant flere ældre i fremtiden, statistikbanken.dk. **[0,2 Normalside]**
- Danske regioner (2019): Flere ældre betyder flere patienter i sundhedsvæsenet, regioner.dk. Udvalgt statistik. **[0,2 Normalside]**
- Clante, C. m.fl. (2021): Vrede over vasketøjsordning for ældre: 'Jeg må vaske min mors tøj selv', DR.dk. **[1,5 Normalside]**

Religion:

Kernestof:

Fra **Grundbog til religion C** (i-bog), Lene Madsen, Dorte Thelander Motzfeldt, m.fl.:

- [Fakta om kristendom](#)
- [Den historiske Jesus -fra Jesus-bevægelse til verdensreligion](#)
- [Den kristne grundmyte](#)
- [Den mytiske Kristus - evangeliernes fremstilling af Jesus](#)
- [De dominerende kristne retninger](#)
- [En sociologisk undersøgelse af den kristne praksis](#)
- [Hvad er religionssociologi](#)
- [Synet på Jesus](#)
- [Hvad tror kristne på?](#)

- [Menneskesyn i kristendom](#)
- [Kristen etik: Hvad er næstekærlighed og hvem er næsten?](#)

Fra **Horisont C** (i-bog), Allah Ahle, Lene Nibuhr Andersen m. fl.:

- [Overgangritualer](#)
- [De tre faser i overgangsritualet](#)
- [Eksempler på overgangsritualer](#)

Øvrige tekster:

- [Filosoffen Thomas Søbirk Petersen: Hvad er etik?](#)
- [De Kongelige Tvillinger - Dåb fra Holmens Kirke](#)
- [Dåb i Holsted å.](#)
- [This baptism in Georgia is enough to make your head spin - Orthodox Religion | euronews GB](#)
- [Sigurd: Derfor er dåben en gave](#) 2013
- Peter Haisler: *Er min globale næste min næste? Eller kun næsten?* Kristeligt Dagblad, 10. november 2006
- Søren Krarup: *Næstekærlighed og kristendom* uddrag af bogen *Den kristne tro. Katekismus for voksne, 1995*
- Henrik Hoffmann-Larsen: *Strid om velfærdens kristne rodnet*, Kristeligt Dagblad, 23.02.07
- Jørn Henrik Petersen: *Diakonien på vej til genopdagelse*
<https://www.fyensstift.dk/aktuelt/temaer/diakoni/debatindlaeg-joern-henrik-petersen> (02.10.2021)
- [Inspirationsfilm til LynTaser: Jørn Henrik Petersen: Fattighjælp og velfærdsstat](#)
- [Kirken kan udbrede modkultur](#) - video i artiklen *Diakoni er i gen kommet på dagsordenen*
- Michael Pedersen: *"Har diakonien en rolle i et moderne velfærdssamfund?"* (uddrag), Kristeligt Dagblad 28. februar 2011 (synopsistekst)

NT-tekster

- Matt. Kap 1, v. 1-17 (uddrag)
- Matthæus kap. 3, 13-17
- Matt: 22, 34-40: *Det største bud i Loven*
- Matt 5,21-22 og 43-48: fra *Bjergprædikenen*
- Matthæus kap. 28, 16-20
- Matt 25,31-46: *Verdensdommen*
- Markus kap 1, v. 1-11 (uddrag)
- Markus kap. 15, v. 34
- Markus kap 10, 13-16
- Luk kap 23, v. 46
- Luk 10,25-37: *Lignelse om den barmhjertige samaritaner*
- Lukas 6, 31-36: *Den gyldne regel*
- Johannes kap 1, v. 1-14 (uddrag)

	- Joh. Kap. 19, v. 30 - Gal. Kap 5, v. 1-12 - Rom, kap. 5, v. 1-11 - Paulus' 1. Kor kap. 6 v. 9-11 Supplerende materiale: Den lyserøde Taxi - De 3 lærde 5 skarpe om Jesus Evangelierne -- Jesusbiografier og kollektiv erindring Religionens betydning i Danmark og USA Overblik: Her er de nyeste tal om folkekirkens medlemmer (18.02.2020) Jesus unge soldater, DR (2018) Fakta om religion i det senmoderne samfund Karsten Nissen: Evangelisk-luthersk opfattelse af den kristne levevis Dagligdagen med Gud Folkekirkens nødhjælp: Give en ged til din mor Kirkernes stamtræ Prøveeksamen fællesfagligt (Synopsisøvelse): • Statistik fra bogen "Luk samfundet op" (befolkningsgrupper 2020-2030) • Bent Rold Andersen: Den aktive velfærdsstat (1966) • "Det er dybt bekymrende, at staten skubber ansvaret for de ældre tilbage på familierne", <i>Politiken</i> (2017) • Billede fra arbejdsstuen på en fattiggård (ca. 1900) • Michael Pedersen: <i>Har diakonien en rolle i et moderne velfærdssamfund?</i> Kristeligt Dagblad, 28.02.2011
Omfang	Historie: ca. 30 moduler á 90 minutter Samfundsfag: 15 moduler af 90 minutter Religion: ca. 12 moduler af 90 minutter
Særlige fokuspunkter	Historie: Læreplanens mål: - Øvelse i at anvende og kombinere viden, kundskaber og metoder fra fagene i faggruppen til at opnå indsigt i historiske, samfundsmæssige og kulturelle sammenhænge i Danmark og i andre lande - Øvelser i at undersøge samfundsmæssige sammenhænge, mønstre og udviklingstendenser med brug af begreber samt kvalitative og kvantitative data. - Øvelser i at diskutere egne og andres kulturelle værdier i forhold til nutidige og fortidige værdier - Øvelser i at reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende, herunder en forståelse af samspillet mellem aktør og struktur - Arbejde med dansk historie og identitet

- Arbejde med natur, teknologi og produktions betydninger for mennesker i historisk og nutidigt perspektiv
- Arbejde med forholdet mellem aktør og struktur i et historisk og nutidigt perspektiv

Særlige fokuspunkter:

- Kildekritik
- Historiebrug
- Fattighjælp omkring århundredeskiftet
- Skønsprincip vs. Retsprincip
- At være værdigt eller uværdigt trængende
- forsørgelseslinjen og forsikringslinjen
- Tab af borgerrettigheder
- Kanslergadeforliget 1933
- Diverse forsikringstiltag omkring århundredeskiftet
- Folkepensionen fra 1956
- Udbygning af velfærdsstaten i 1960'erne
- Socialdemokratiets rolle i velfærdsstatens udvikling

Samfundsfag:

Faglige fokuspunkter:

- Leverandører af velfærd (stat, marked, civilsamfund)
- Maslows behovspyramide
- De tre grundideologier
- Varianter af grundideologier
- De tre velfærdsmodeller,
- Interne udfordringer for den universelle velfærdsmodel
 - Den demografisk udfordring (Ældrebyrden)
 - Forventningspresset (Den øgede individualisering)
 - Nye familieformer
 - Omkostningspresset
 - Stigende ulighed og marginalisering
- Eksterne udfordringer for den universelle velfærdsmodel
 - Forandringer på arbejdsmarkedet (Outsourcing)
 - Global konkurrence (Globaliseringen)
 - Immigration
- Nedskæring-og udvidelsesstrategi
- Flexicuritymodellen
- Konkurrencestaten

Religion:

- Kristendommens formative periode
- Den historiske og mytiske Kristus

	• Kristendommens hovedretninger • Hvad tror kristne på? • Det kristne menneskesyn • Ritualer – herunder dåbsritualet • Kristen praksis • Kristendommens rolle i henholdsvis Danmark og USA • Luther: to-regimentelæren, det almene præstedømme, syn på frelse/nåde • Etik - kristen etik • 'næsten' – den lokale og/eller globale næsten? • Den kollektive samvittighed • Diakonien– og dens historiske udvikling
Væsentligste arbejdsformer	Klasseundervisning Gruppe- og pararbejde Diskussion og debat Skriftligt arbejde Informationssøgning Synopsisprojekt.

Titel 7	Økonomi (samfundsfag, særfagligt)
Indhold	Kernestof: • Brøndum, Peter og Hansen, Thor Banke: Luk samfundet op, 4. udgave 5. oplag 2019: s. 171-195 som svarer til afsnit: 8.2 + 8.3 + 8.4 + 8.5 + 8.6+ 8.7 https://lso.ibog.forlagetcolumbus.dk/?id=400 Supplerende stof: • Kommunernes Landsforening: Nøgletalsnyt august 2024 Nøgletalsnyt - August 2024 https://www.kl.dk/analyser/nyt-om-dansk-oekonomi/2024/noegletalsnyt-august-2024 (udvalgt nøgletal fra rapporten er anvendt i undervisningen) • Nationalbanken sænker renten igen, artikel fra Arbejdernes Landsbank https://www.al-bank.dk/markedsnyt/dansk-oekonomi/2025/nationalbanken-saenker-renten-igen • Gille, Anne Danielsen: Ny kontakthjælpsaftale giver ro i systemet – mens mindst 10.000 falder i ydelse” artikel fra DR.dk d. 13. okt. 2023 https://www.dr.dk/nyheder/politik/ny-kontanthjaelpsaftale-giver-ro-i-systemet-mens-mindst-10000-falder-i-ydelser • Ravn, Søren Hove: Økonom: Regeringen har langt flere reformer i ærmet, Altinget den 27. januar 2023. https://www.altinget.dk/artikel/oekonom-regeringen-har-langt-flere-reformer-i-aermet • Nyt fra Danmarks Statistik: Danmark og Cypern havde EU's største overskud. 25. april 2024 https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/nyt/NytHtml?cid=48344 • Figur (6.16) om højt betalingsbalanceoverskud fra Økonomisk redegørelse 2025 s. 28, Økonomiministeriet • Figur (1.18) om inflation fra Økonomisk redegørelse 2023 s. 28, Økonomiministeriet • Samfundsstatistik 2023 figur 15.3 & 15.4 & 16.1 & 18.2 & 20.1 & 20.2
Omfang	12 modul a 90 minutter
Særlige fokuspunkter	Faglige fokuspunkter: • Det økonomiske kredsløb og prisskabelse i en markedsøkonomi (Udbud og efterspørgselskurven) • De økonomiske mål: (økonomisk vækst, inflation, statens budget, lav arbejdsløshed, god betalingsbalance, bæredygtighed). • Økonomiske værktøjer: Finanspolitik, pengepolitik & strukturpolitik • Det danske skattesystem
Væsentligste arbejdsformer	Klasseundervisning, gruppe- og pararbejde, diskussion og debat, skriftligt arbejde.

Titel 8	Religion og Køn (særfagligt)
Indhold	Kernestof: <i>Religion på kryds og tværs</i>, Columbus, 2021, fra kapitlet ”Køn” s. 55-58, 76-81 Religion og det senmoderne samfund, Systime/i-bog - At have eller være køn <i>Taliban indfører ny lov, der forbyder kvinders stemmer og ansigter i det offentlige rum</i>, TV2 Nyheder, 24. aug. 2024 Ditte Marie Specht: Moské skabt af kvinder for kvinder. 11. november 2015 Sherin Khankan i debat med Fatih Alev Sherin Khankan i Go'aften Danmark, TV2, 2019 I Guds navn TV2, 2. marts 2009 (dokumentar) <i>For 75 år siden var der ingen kvindelige præster i folkekirken. I dag ser det markant anderledes ud</i>, Kristeligt Dagblad, 13.04.23 Tøjnormer og kønsdebat Jura om påklædning Tale: Donald Trump: <i>Tale ved March for Life</i>, 2020 (oversat – uddrag) Tale: Barack Obama: <i>Planned Parenthood</i>, tale 2014 (oversat – uddrag) <i>Kvinder i Danmarks vikingetid</i>, danmarkshistorien.dk Koran-vers: • Sura 7, vers 189 • Sura 4, vers 34 • Sura 49 vers 13 NT-vers: - 1. Korintherbrev 14,34-35 - 1. Timotheusbrev 2,1-14 - 1. Timotheusbrev 2,15 - 1. Mosebog kap 1, v. 27 - 1. Korintherbrev kap. 13, v. 1-3 - Galaterbrevet 3,26-28
Omfang	7 moduler af 90 min.
Særlige fokuspunkter	Traditionelt, moderne og senmoderne tankegang/verdenssyn Tørklædet i islam Abortspørgsmålet i USA Kvindelige præster i Danmark Kvinde i vikingetiden og det senmoderne samfund Tolkning af køn ud fra primære kilder
Væsentligste arbejdsformer	Klasseundervisning. Gruppearbejde. Informationssøgning på nettet.